

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDETS TIDNING

LARY

Nr 2
Juli. 2006

FÖR STRUP- OCH MUNHÅLECANCER

Trevlig sommar

MMV-06

Nästa nummer utkommer September 2006 • Manusstopp 1 augusti

LARY

Årgång 32 • Nr 2-2006

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET
KANSLI & REDAKTION

Barks Väg 14, 170 73 Solna

TEL. 08-655 83 10 - FAX. 08-655 46 10

TEXTTEL. 08-655 43 20

E-POST laryngforbundet@telia.com

PG 85 17 54-2 - BG 5703-3573

HEMSIDA: www.laryngforbundet.nu

ANSVARIG UTGIVARE Bo Persson

REDAKTÖR Mona Molin

MEDARBETARE I REDAKTIONEN
Viola Landewall, Gunnar Schneider
Sonja Sarin, Ragnar Sarin

FÖRBUNDSORDFÖRANDE
Bo Persson

Övre Hantverksgatan 20 A

831 36 Östersund

TEL. 063-12 30 41

MOBIL 070-512 51 96

E-POST bo.persson.laryng@telia.com

GRAFISK FORM

Gunnar Schneider

E-POST g.schneider@telia.com

TRYCK

Daus Tryck & Media, Bjästa

MATERIAL

till tidningen sänds till:

Svenska Laryngförbundet

Barks väg 14, 170 73 Solna

Märk kuvertet "Lary"

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt, ej beställt material.

Insänt material returneras endast på begäran.

Elftertryck och citering är tillåten om källan anges.

ANNONSER

1/1 sida färg 7.000:-

1/1 sida i svart 5.000:-

1/2 sida i svart 2.750:-

1/4 sida i svart 1.500:-

Spalt 56x265 mm 2.250:-

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

ORDFÖRANDE Hans-Ola Fors

Strandgatan19, 952 33 Kalix

TEL. 0923-776 60 - FAX: 0923-155 90

E-POST laryngfonden.kansli@telia.com

POSTGIRO 90 02 02-3, 91 82 58-5

BANKGIRO 5936-5338

I N N E H Ä L L

2 Innehåll

2 Ledaren.

Ordföranden kåserar

4-6 Seminarium och Riksstämman

Rapport

7 Profilen

Ivar på Björkö

8-10 Tal- och kostdagar

Stockholmsföreningens kurs

11 Varför firar vi midsommar

En förklaring om vår tradition

12 Individanpassad cancervård

13 Laryngfonden byter adress Kansliets öppethållande

14 En ny pärla - Söderköping

Rapport från en resa

15 Larydagar i Lund

rapport från ett seminarium

15 Rätt korsord

Lösningen från 1/06

16 Tipstävling

Året roligaste tävling

17 Tävlingskupong och Kroppkakor

18 Krysset 2/06

19 Föreningarnas adresser

L E D A R E N

Vi har åter en riksstämman bakom oss, men denna riksstämman var helt olika alla de föregående.

Vad var det som gjorde att denna riksstämman blev unik: Jo

- Våra ombuds gemensamma syn i de viktigaste frågorna. Sammanslagningen med lungcancerföreningen STÖDET och hur namnfrågan kommer att lösas.
- Samgångandet med lungcancerföreningen STÖDET, kommer att möjliggöra ett av våra långsiktiga mål, nämligen att öka medlemsantalet.

Vi i styrelsen hoppas att ni som medlemmar engagerar er i namnfrågan. Hör gärna av er till redaktionen med era namnförslag!

Alla medlemmar har rätt att komma med namnförslag till vad det "nya" förbundet tillsammans med Stödet skall heta. Det som är viktigt är att vi måste försöka att få ett bra namn som inte delar upp oss i grupper. Och som alla förstår, därför är det bra om vi får ett namn där "alla tre cancerområdena" finns med. Alltså hals/strupe, munhåle och lunga.

Det stundande 40-års jubileet kommer att bli en milstolpe i vår historia och innebär slutet av en epok och början av en ny era. Våra nordiska och baltiska grannar kommer givetvis att inbjudas till det som vi hoppas blir en trevlig och pampig tillställning.

Nya vindar kommer att blåsa över både förbund och föreningarna. De flesta föreningarna kommer att få ett tillskott av medlemmar genom sammanslagningen.

Nu börjar också förberedelserna för nästa riksstämman där delvis följande beslut förhoppningsvis kommer att fattas:

- Samgåendet med lungcancerföreningen STÖDET.
- Den nya organisationens nya namn.

Slutligen vill jag och styrelsen tillönska er en lång och avstressande sommar

BO PERSSON

SVENSKA
LARYNGFÖRBUNDET

- ♥ har ett tiotal läns- och regionföreningar runt om i landet
- ♥ bevakar och tillvaratar medlemmarnas intressen
- ♥ arbetar aktivt för att hjälpa medlemmarna tillbaka till ett meningsfullt liv
- ♥ ordnar rehabiliteringsseminarier och -resor
- ♥ har sitt kansli i Stockholm
- ♥ arbetar för att starta samtalsgrupper för både patienter och anhöriga antingen via sjukvårdspersonalen eller i lokalföreningarnas regi
- ♥ ger ut tidningen LARY med aktuell information, artiklar och reportage
- ♥ har regelbundet kurser för förbundets och föreningarnas förtroendevalda samt antirökinformatörer
- ♥ håller kontakt med myndigheter och serviceorgan
- ♥ tillhör Handikapporganisationernas Samarbetsorgan
- ♥ är en av huvudmännen i Cancerfonden
- ♥ har kontakt med motsvarande förbund i andra länder
- ♥ har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logoped, kurator och dietist
- ♥ har instiftat den fristående Stiftelsen Laryngfonden

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

*i kamp mot
Strup- och munhålecancer*

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

***Bidrag och gåvor
emottages tacksamt på:***

Plusgiro

90 02 02-3 • 91 82 58-5

Bankgiro

5936-5338

Ansökningsblankett för bidrag finns hos:

Stiftelsen Laryngfonden

Strandgatan 19 • 952 33 Kalix

Tel: 0923-776 60 • Fax: 0923-155 90

e-mail: laryngfonden.kansli@telia.com

2006 års seminarium och riksstämma

– Text Mona Molin – Foto Gunnar Schneider –

I Nova Park Conference har man lyckats att få Phillias Foog att flyga ballong

Förbundets seminarium och riksstämma arrangerades på Nova Park Conference, i Knivsta några mil från Stockholm och nära Arlanda

Den 21-22 april arrangerade SLF sitt årliga seminarium och riksstämma. Ämnet på seminariet var bl.a. lungcancer, vilket var högtintressant med tanke på ett eventuellt samgående mellan SLF och Lungcancerföreningen Stödet.

Stämman ställde sig senare efter en enhällig omröstning positiva till

detta samgående och menade att det bäst gagnar båda parter.

Vid lunchtid fredagen den 21 april, en kall men solig vårdag, samlades ett 70-tal inbjudna, föreläsare, gäster och ombud till en intressant och givande eftermiddag, vikt för frågor, debatt och eftertanke.

Årets seminarium och riksstämma hölls på Nova Park Conference (strax norr om Arlanda i Stockholm), som ligger naturskönt nära E4 inbäddat i ett skogs- och ängsområde och bjöd på vackra, moderna och bekväma lokaler med mycket trevlig och tillmötesgående personal.

Seminarium om cancerceller och lungcancer med frågestund

SLF:s ordförande Bo Persson inledde seminariet med att presentera alla gäster och föreläsare.

Bland gästerna fanns professor Britta Hammarberg (logoped vid Karolinska Institutet i Huddinge), och en av grundarna till SLF.

Törkel Kentää (ATOS) samt Anders Jonasson ordförande i Stödet. Föreläsare på seminariet denna eftermiddag var professor Roger Henriksson (onkolog vid Norrlands Universitetssjukhus i Umeå).

Sedan följde en kort presentation av Stödet, dess bakgrund och anledningen till att de är positiva till ett eventuellt samgående med SLF till nästa Riksstämma.

Arbetsgruppen med representanter från både SLF och Stödet redogjorde därefter för sitt arbete med att ta fram förslag till nya stadgar för det nya förbundet. Dessutom har arbetsgruppen gjort en noggrann genomlysning av eventuella kommande problem med samgåen-

Seminariets huvudtalare professor Roger Henriksson

SLF:s ordförande Bo Persson och lungcancerföreningen "Stödets" ordförande Anders Jonasson berättar och svarar på frågor om sammangäendet till ett gemensamt förbund.

det, samt tagit fram förslag till lämpliga åtgärder för att göra samgåendet så "smärtfritt" som möjligt för båda parter.

För alla oinvidga SLF:are var det en extremt nyttig och intressant föreläsning om cancercellernas liv i allmänhet och om lungcancer i synnerhet, som följde som nästa punkt på seminariet. Roger Henrikssons föreläsning var mycket pedagogisk och lättbegriplig (även för oss amatörer). Dessutom innehöll den en lätt humoristisk vinkling, vilket fängade lyssnarnas uppmärksamhet

Seija Vuolle, Lars Malmqvist, Gunilla Fjällrud och Siv Baglien avnjuter en god middag

Britta Hammarberg, Vera Lind, Gunilla Beling

Skålar gör kansliets medarbetare Marie-Louise och Mona Molin från förbundet

Mildred Persson, Catherina och Magnus Marklund inväntar middagen

Mona Gustavsson och Karin Wedberg och Margareta Sjöberg med välkomstdrink i glaset

Vera Lind, Gösta Jorherede och Gunilla Beling i ett alvarligt samtal

Astrid Johansson och Gullvi Jorherede skrattar åt något kul

Anders Jonasson från Stödet och Hans-Åke Elfvén planerar framtiden

desto mer. Det märks tydligt att han är en skicklig föreläsare som är van att fånga lyssnarnas intresse och lär dem något nytt vid varje föreläsning.

I seminariet ingick också programpunkter med tid för frågor och debatt kring cancer, lungcancer, Lungcancerföreningen Stödet, arbetsgruppen men också kring det

eventuella samgåendet mellan SLF och Stödet och de eventuella problem och fördelar detta innebär.

Fördelarna är uppenbara när det gäller det ökade medlemsantalet det innebär med ett samgående, ställt mot kravet på minst 1000 behandlade/opererade medlemmar för att förbundet ska få statsbidrag från

Socialstyrelsen även för 2007 (enligt de nya regler som börjar gälla då).

Under 2007 kommer vi eventuellt att få bidraget minskat pga av vissa övergångs-/anpassningsregler, men kraven skärps framöver, så vi måste bli fler behandlade/opererade medlemmar framöver för att ha en chans att överleva som förbund.

Utnämning av hedersmedlemmar till fanfar och "svängom"

Vi trakterades med utsökt mat till musik med dans. Men innan dess utsågs och presenterades årets hedersmedlemmar av SLF:s ordförande Bo Persson. Därefter fick de ta emot utmärkelser och hedersbebyggelser i form av en fanfar.

Årets Hedersmedlemmar blev:

GULLVI JORHEDE

Göteborgs Laryngförening

GUNNAR PERSSON

Göteborgs Laryngförening

KAARLO VUOLLE

SEIJA VUOLLE

Västmanlands Laryngförening

BIRGIT ANDERSSON

Södra Sveriges Laryngförening

KARIN BAGLIEN

Gävleborgs Laryngförening

Från vänster Seija Vuolle, Bo Persson, Gunnar Persson, Birgit Andersson, Gullvi Jorhede, och Siv Baglien som mottog Karins utnämning. Seija Vuolle tog emot Kaarlos utnämning.

Josef Hangan med sin fru lyssnar till Sören Selinders utläggning

Kansliets Mona Molin och Logopeden Lena Lageson har ett djupt samtal...

...medan Earl Earlandsson och Vera Lind verkar ha hur roligt som helst

Lisbeth och Sten-Ove samtalar med Per-Erik Strömberg

Svante Vikström, Hasse Ellvén och Lennart Johansson skålar för oss alla

Här har vi två viktiga personer: Till vänster riksstämmans sekreterare och till höger en riktigt "tungviktare" Berndt Nilsson, ordförande i Hjärt och Lungsjukas Riksförbund

Inför Riksstämman

Mätta och belättna efter en utsökt middag, fick vi en mycket trevlig kväll med möjlighet att umgås med ombud från hela landet, dra några vitsar, återuppleva gamla minnen, berätta om nya äventyr och ta en svängom på dansgolvet för de som så önskade.

Riksstämman med sina miss- och samförstånd

Berndt Nilsson (ordförande i Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund, samt tidigare ordförande i Riks-HSO) valdes till stämmans ordförande och undertecknad till dess sekreterare.

Riksstämman beviljade styrelsen ansvarsfrihet för det gångna året och styrelsearvodena förblev desamma som tidigare.

Efter en del missförstånd, förvirring och missnöje valdes de olika

ledamöterna och suppleanterna till SLF:s och Stiftelsen Laryngfondens styrelser, med några förändringar som resultat (se nedan).

Det fanns två motioner och dessa godkändes av stämman.

De behandlade samgåendet med Lungcancerföreningen Stödet, samt en sänkning av föreningarna medlemsavgift till förbundet från 75 till 50 kr per medlem och år (obs inte för medlemmarna till föreningarna som själva bestämmer sin medlemsavgift). Detta medför att stämman ställde sig positiv till samgåendet och att medlemsavgiften sänktes, vilket väl får räknas som något mycket positivt för förbundets framtida existens och dessutom i fullt samförstånd med Lungcancerföreningen Stödets årsmötes mening om vad som bäst gagnar båda parter.

Svenska Laryngförbundets styrelse efter val och konstituering:

BO PERSSON ordförande 1 år
GUNNAR SCHNEIDER 2 år som ledamot. 1 år som vice ordförande
BRITT-MARIE ROSKVIST ledamot och kassör 1 år
KJELL ANDERSSON ledamot och sekreterare 1 år
 Övriga ledamöter:
ANNIKA AXELSSON 1 år
GUNILLA BELING 2 år
MONA GUSTAVSSON 2 år
 Suppleanter:
HANS-ÅKE ELLVÉN 1 år
SÖREN SELINDER 2 år

Stiftelsen Laryngfondens styrelse efter valet:

Här ser vi Stiftelsen Laryngfondens ordförande Hans-Ola Fors redogöra för fondens räkenskaper...
 ...och det ser bra ut enligt redaktionens bedömning

Ordförande:

HANS-OLA FORS 2 år

Ledamöter:

GUNNAR PERSSON kvarstår 1 år

SVANTE WIKSTRÖM kvarstår 1 år

TORD ANDHÉRING omval 2 år

KAARLO VUOLLE omval 2 år

Suppleanter:

BO PERSSON kvarstår 1 år

LENA LAGESSON omvald 2 år

Fotnot: Redaktionen vet inte om Fondstyrelsen har konstituerat sig därför kan vi inte redovisa de olika posterna.

Med vänliga hälsningar

MONA OCH GUNNAR

Ivar på Björkö

– Text: Ragnar Sarin – Foto: Sonja Sarin –

Det var tredje gången giltigt när vi i himmelfärdshelgen åkte för att besöka Ivar Jansson på Björkö i Roslagen.

Två tidigare avtalade möten hade vi avbokat på grund av snöoväder och vi upptäckte nu att det var tur att vi gjorde det - krogigare och och smalare väg än den

där sedan dess i 69 år. Hus med snickarglädje, sjöbod, lillstuga, ekonomibyggnader, båtar och traktor allt på en fastighet på 60.000 kvm.

Han skulle träffa Nisse

Ivars operation blev komplicerad och man tvingades ta bort även en del av matstrupen. Han blev kvar på KS i 50 dagar och blev mycket populär hos personalen på avdelning 16.

Vedhuggning är det bästa Ivar vet. Släng dig i väggen vedklyven.

Ivar med sin enormt fina "dunka-dunka"-båt

mellan Älmsta och Skeppsnyra får man leta efter och tre mil lång är den.

Vi träffades inför hans operation

Jag träffade Ivar första gången strax före jul 2000 då han skulle laryngektomeras. Jag blev då imponerad av hans livslust och humor och nyfiken på hur man kunde leva ensam långt ute i skärgården och nu förstår jag. Ivars föräldrar köpte gården då han var tre år och han har bott

Vid de dagliga besöken på cafeteria uppgav han alltid att han skulle träffa sin kompis Nisse och det dröjde ganska länge innan det avslöjades att Nisse var Ferlinfiguren som sitter på en bänk i entrehallen.

Dåligt med smak

Ivar går fortfarande på täta kontroller på KS och får ta färdtjänst de 13 milen in till Solna. Han har svårt för att dricka och kan bara ta en klunk i taget. Han har också svårt att behålla maten. Lösningen på det problemet är att han bara äter en gång om dagen sent på kvällen då dagens bestyr är avklarade och han tar också Gaviscon. Smaksinnet har också påverkats. Ansjovis och dill smakar fortfarande, men i övrigt smakar allt lika eller inte alls. En rolig överraskning vid vårt besök var att vårt medhavda kaffe - Zoegas skånerost - plötsligt smakade kaffe!

Traktorn "Grälle" en riktig hjälpreda

Trotjänaren "Grälle" måste ställa upp och motioneras

Dagens bestyr är bland annat vedhuggning. Vedspisen ska hållas igång för jämnan och det går åt 18-20 kubik årligen. Det finns mycket skog på tomten, men det har blivit för tungt att avverka själv. Toyotan tar han till livsmedelsbutiken i Backa en dryg mil bort. En båttur på de egna vattnen kan ge abborre och gädda. Traktorn - "Grälle" - ska också motioneras. Norrtälje Tidning

Så här fint bor Ivar som nu kommer att bli medlem i Stockholmsföreningen

ligger på bordet vid vårt besök och polisradion står på och förmedlar att ett gäng ungdomar trakasserar en full tant på torget i Norrtälje.

Solo i 27 år

Ivar har levt ensam i 27 år, men har en dotter med tre barn i Älmsta. En andra dotter med en 6-årig son i Linköping har nyligen varit på beök och grabben blev väldigt impad av morfars keps med majblomman - se fotografi.

Ha en skön sommar Ivar!

Tal- och kostdagar i Nynäshamn 17–18 mars 2006

Text: Mona Molin – Foto: Gunnar Schneider –

En inspirerande och lärorik kurs, med välförtjänt avkoppling från en ofta besvärlig vardag, på Nynäsgården, för nyligen opererade/behandlade ÖNH-cancerpatienter med anhöriga från Mellansverige.

En strålände vacker, men kylslagen vårvinterdag anlände 23 nyfikna och vinterbleka laryngektomerade eller munhålecancerbehandlade med anhöriga till Nynäsgården för att lära känna varandra och få mer information om sina respektive handikapp.

Vi kom från olika platser i Mellansverige och strålade samman med samma mål i sikte, dvs. att få koppla av från en ofta besvärlig vardag med olika problem/handikapp, att bli lite ompysslade och uppsasade samt att få lära oss mer om både vårt eget handikapp och om de andras.

Efter en snabb kopp kaffe inleds kursen med flera intressanta och faktaspäckade föreläsningar av den skickliga, engagerade och förstående personalen från Karolinska Universitetssjukhuset (KU) i Solnas ÖNH-klinik.

En modern "Ättestupa" som tack för allt arbete som lagts ned?!

Logoped Jonas Karling informerade oss om att ca 200 per år drabbas av struphuvudcancer idag. Av

Laryngektomerade i samtalsgrupp

Några av deltagare under våra tal- och kostdagar

Jonas Carling i föreläsartagen

dessa laryngektomerar ca 50 per år, medan de som drabbas av munhålecancer är närmare 400 per år. De flesta av de 600 träffar flera av de olika specialister som ingår i de **tvärprofessionella team** som samarbetar, beslutar om och genomför behandlingen i samråd med patienten, dvs. **ÖNH-kirurg, onkolog, foniater, logoped, dietist, käkkirurg och plastikkirurg** bl.a.

De flesta som laryngektomerar idag har stor nytta av röstventiler och/eller röstgenerator för att kunna tala, medan många patienter tidigare lärde sig och fortfarande med framgång använder sig av matstrupstal.

Munhålecancerpatienter behandlas numera med strålbehandling och eller brachyterapi, samt om

nödvändigt även med kirurgi. När det är möjligt ersätts bortopererad vävnad med s.k. lambåer (dvs. vävnad från andra kroppsdelar som arm/panna och vad/lår t.ex.), där man numer använder fria lambåer, medan patienter tidigare fått pektoralislambåer (dvs. vävnad som i ena änden sitter kvar på ursprungsplatsen och i andra änden fästs där man tagit bort cancervävnaden).

Båda patientgrupperna drabbas i olika grad av konsekvenser/handikapp när det gäller talet, rösten och födointaget, vilket får psykosociala effekter för både patienter och anhöriga. Några konsekvenser kan vara sämre smak-/luktformåga, muntorrhet, käk-/muskelstelhet (dvs. svårigheter att gapa pga. strål-skada t.ex.), slembildning och hosta, samt infektionskänslighet med återkommande luftvägsinfektioner som följd.

Logopeden är till stor hjälp och stöd när det gäller att träna upp det nya talet och sväljförmågan som kräver en ny teknik för att fungera tillfredställande i de fall det är möj-

Fler larynger tillsammans med logoped Jesica

Munhälorna i sin grupp

ligt. Olika sväljtekniker som används kan vara: **Kraftfull sväljning, Mendelsons manöver, Chin-Tuck och Supraglottisk sväljning.** I svåra fall används ett **Dysfagiteam**, bestående av **röntgenläkare, foniater, logoped, ÖNH-läkare och dietist** för att hjälpa patienten att träna upp sin svälj-/talförmåga så bra som det är möjligt och om möjligt att kunna äta vanlig föda. I annat fall finns flytande näringslösning/sondmat och olika metoder att inta den på, vilket dietisten hjälper till med.

Ofta finns samtalsgrupper på sjukhusen där patienterna får hjälp och stöd av varandra, får ventilera sin rädsla och oro för återfall (=recidiv) och även får svar på sina funderingar från olika specialister (bl.a. **läkare, tandläkare, plastikkirurger, dietister, sjukgymnaster, onkologer, sjuksköterskor och psykolog/psykiater**) som inbjuds till gruppmötena vid behov. Grupperna leds av kuratorer och logoped, som bl.a. hjälper patienterna att få rätt vård när behovet finns. Grupperna fyller ett viktigt behov eftersom isoleringstendensen annars är väldigt hög, med förlust av "livsaptiten" som följd. Något som kan få katastrofala följder för både patienter och anhöriga.

Men i dessa besparings- och omorganisationstider där kortast möjliga besöks-/behandlingstid räknas som kostnadseffektivt, bortrationaliseras mycket av den psykosociala vården i form av sam-

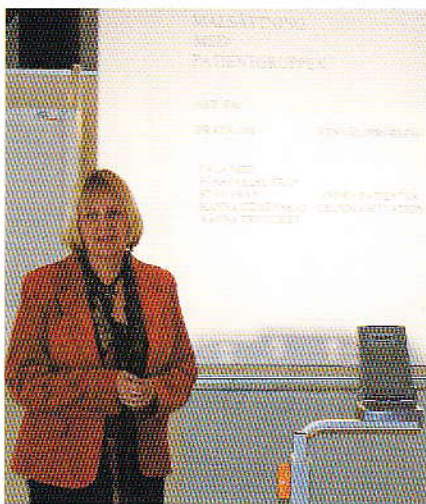
Ännu fler munhäler med sjuksköterskan Lena

talsgrupper, varför flera samtalsgruppers existens hotas eller redan har upphört. Den s.k. "Ättestupan" känns hotande nära, eller hur?

Kris både för cancerpatienten och inom vården

Kurator Liisa Berg berättade om det psykosociala behandlingsarbetet under/efter cancerbehandling, som kan innefatta stödsamtal, krisbearbetning, motivationssamtal och social rådgivning. Det innebär ibland t.ex. samordning av hjälpinsatser med kommuner och landsting eller rehabiliteringsinsatser med försäkringskassan, arbetsförmedlingen och arbetsplatsen.

Samtalsgruppen fungerar som stöd- och motivationssamtal utöver

Liisa Berg berättar om krishantering

de individuella samtalen med kurator/psykolog och har som målsättning att få patienten att ventilera sin rädsla/oro över cancerdiagnosen, samt att få mer information om cancerbehandlingen och att få möjlighet att prata mer om sina problem/handikapp med olika experter och andra patienter i samma situation.

Vid cancerbeskedet hamnar både patient och anhöriga i kris. Det kan innebära förlust av odödligtillusionen (dvs. tanken: att "det händer inte mig"), oberoendet och vissa funktioner (t.ex. fysiska, psykiska och sociala).

Alla patienter går igenom de olika faserna: chock, reaktion, bearbetning och nyorientering. Några passerar dem relativt snabbt, medan andra fastnar någonstans på vägen,

Anhöriga har sin egen lilla grupp

Tyvärr gör besparingarna inom vården att det första man drar ner på är den psykosociala vården och engagerad vårdpersonal som jobbat hårt för att bygga upp samtalsgrupper mm. för att främja ett snabbt "tillfrisknande" tvingas i flera landsting bevittna att deras "livsverk" raseras och bortrationaliseras.

Matglädje trots allt!

Dietisten Sara Einemo lärde oss mer om vad man kan äta för att få i sig tillräckligt med energi och samtidigt behålla vikten vid olika ättsvårigheter.

Före, under och efter strålbehandling i mun- och halsområdet får patienter ofta bestående men i olika grad i form av: smärta, blåsor, muntorrhet, segt slem, smakförändringar, tugg- och sväljproblem med dålig aptit som följd.

Det är viktigt att bibehålla vikten för att inte förlora orken, muskelmassa, få sämre immunförsvar, sår-läkning och återhämtning.

För att få energibalans och därmed viktstabilitet måste många öka sitt energiintag genom berikning av kosten mha tillsats av fett och socker, näringsdryck, sondmat eller

Dietisten Sara Einemo håller låda.

ibland tom näringsdropp i akuta faser.

För att undvika hjärt-/kärlproblem, stroke mm bör man berika maten med omättade fetter från växtriket (bl.a. olja, flytande Milda/Kelda eller margarin istället för smör och grädde) och äta mer fet fisk som lax t.ex.

Vissa patienter har svårt att äta fast kost och behöver mer lättugad/flytande kost. Många patienter passerar de olika stadierna i konsistenstrappan (från sondnäring, tunnflytande kost, tjockflytande kost, gelékost, timbal/sufflékost, hackad kost till hel kost) under/efter behandlingen. Medan somliga får fortsätta med flytande näring under lång tid, återgår de flesta till mer eller mindre fast kost så småningom.

Sara Einemo kom också med inspirerande tips om hur vi kan göra för att hitta matglädjen igen trots våra olika ätsvårigheter med allt från trevligt sällskap under måltiden till smaskiga smoothies bl.a.

Avkopplande massage, god mat och trevlig samvaro

Förutom all "matnyttig" information från den trevliga, förstående, kunniga och engagerade personalen från ÖNH-kliniken på KU i Solna fick vi lyxen att njuta av en stunds avkopplande taktill massage under ssk Åsa Janssons skickliga händer. Det finns forskning som visar på att denna massage stimulerar fram och skapar smärtlindrande- och lyckohormoner som är till nytta för cancerpatienter med svår smärta bl.a.

Sjuksköterskan Åsa Jansson knådar för fullt

God mat, underhållning och fin gemenskap

Vi blev också bortskämda med god mat, bl.a. en superb middag bestående

av tre rätter, kaffe med dopp och en stor lunchbuffé, plus betjäning av en glad, hjälpsam och jättetrevlig personal på Nynäsgården denna vackra vårvinterhelg. Något som också bidrar till att höja våra mungipor "nägra snäpp"!

På kvällen trakterades vi med ostbricka och olika tilltugg, så inte behövde vi gå hungriga till sängs precis! Viola vår skickliga "lekledare" hade ordnat med kluriga ordrebusar för att kittla våra "geniknölar" och sedan sjöng vi allesammans ivrigt ackompanjerade av Jonas Karlning och Gunnar Schneider på gitarr. Det var Taube och allsköns slagdängor och ballader, som de flesta av oss känner igen och älskar.

Det var en härlig kväll och en lärorik och intressant vistelse, där vi lärde känna många nya "olycksbröder/systrar" och fick lära oss mycket nytt om våra olika sjukdomar/handikapp.

Vi vill på detta sätt passa på att tacka Laryngfonden för att denna kurs möjliggjordes och även sända ett stort tack till de engagerade inom bl.a. Stockholmsföreningen, som arrangerat kursen och såg till att den blev så lyckad!

Med vänliga hälsningar

MONA MOLIN

Här är ett collage av bilder från den trevliga kvällsbuffén

Varför firar vi midsommar

– Text: Ragnar Sarin – Bild Gunnar Schneider –

Det har just varit midsommar. Midsommardagen, Johannes Döparens dag, firades fram till 1952 den 24 juni, men numera första lördagen efter sommar-solståndet till minne av Johannes födelse. Som kyrklig helgdag har den firats sedan 400-talet.

Om midsommarfirandet skriver Jan-Öjvind Swahn i Nationalencyklopedin. De äldsta sedvänjorna var att man tände midsommareldar, något som är känt sedan 500-talet. Traditionen har fortlevt i Danmark, Norge och delar av Finland medan den i Sverige trängts ut av valborgsmässo- och påskeldar.

Majgrevar och majträd

Hos oss ersattes eldarna som samlingsplats för bygdens ungdom vid midsommar av den från kontinenten inlånade majstången, en upprest lövad och blomsterklädd stång. Den ingår i ett rikt utbildat sedkomplex vid vårens och grönskans ankomst, där majgreven är ett annat exempel. Att plantera ett litet "majträd" eller sticka ner en majgren utanför en flickas fönster var på kontinenten en vanlig form av uppvaktning och mer eller mindre majstångsliknande träd har även i vårt land rests vid t.ex. bröllopsfirande.

Den egentliga majstången är en kontinental företeelse, känd sedan medeltiden, vari drag från städernas vapenövningar på första maj (exvis papegojskjutning en tävling där man med armborst eller pilbåge skulle träffa en fågelfigur eller fastbunden fågel uppsatt på en stor stör) kombinerats med de bruk att pryda med blommor och löv, att maja, som är ett mycket allmänt förekommande sätt att fira sommarens ankomst. När denna sed, troligen redan under medeltiden, infördes till Sverige från Tyskland kunde den

Riktigt traditionellt midsommarfirande med midsommastång, små grodorna och folkdansgille. Här är det Bålsta folkdansgille som visar barnen hur man dansar ringdans. Bilden är tagen på midsommarafton på Krägga fotbollsplan. Lotterier, säckloppning och övriga aktiviteter hör till.

av klimatiska skäl inte iscensätts 1 maj utan försköts till midsommar.

Majstången har förekommit i åtskilliga utformningar, av vilka den enkla spiran med kransar kring själva stängen brukar räknas som äldst, medan den med en eller två tvärsålar är yngre. En speciell västsvensk tradition är att ge majstången formen av en kvinnofigur (den har då ofta kallats "Maja") och i kuster med sjöfart har den kunnat se ut som en mast med tackling.

Lekbröllop och Lövgubbar

Andra midsommarseder som "lånats" från vårens fester är lövgubbar och lekbröllop. Lövgubbarna var personer klädda med löv och blommor. De hörde till firandet av värfester ute i Europa. Seden är känd från mellansvenska bruk och städer och på Gotland och den siste lövgubben ska ha setts i Uddevalla i början på 1900-talet. Lekbröllop, utklädningsupptåg där ett par ungdomar spelade ett mer eller mindre bröllopsklätt brudpar. De visades

upp i byns gårdar för att uppmana till givmildhet med mat, dryck och pengar till en lekstuga eller annan ungdomsfest.

Sju blommor under kudden

Den midsommarsed som vid sidan av midsommarbålen verkar ha haft längst hävd är käll-drickningen, men den kan vara ytterligare ett exempel på midsommarens roll som "magnet" för sedvänjor från andra sommarhelger, i detta fall trefaldighetsdagen. Eljest dominerar midsommarens folktro av äktenskapstydorna (sju slags blommor under kudden, att vaka t.ex. vid en källa, eller att drömma om sin tillkommande efter att ha ätit salt "kärleksgröt" eller "drömsill"). Midsommarnattens dag samlades och användes som jäst och som medicin, och redan Olaus Magnus (död 1557) nämner att bönderna vid midsommar lade "lövkors" på åkrarna för att skydda sin gröda mot oväder.

Trevlig sommar önskar

RAGNAR

Individanpassad cancervård

**Vi hade förmånen
att få åka på konferensen
Individanpassad Cancervård
som gick av stapeln i januari
i Stockholm.**

Ett forum för olika yrkeskategorier inom cancervård, personal som möter, behandlar och rehabiliterar cancerpatienter samt arbetar med anhörigstöd. Det gav oss samlad kunskap hur vi i vården med cancerpatienter och anhöriga kan erbjuda bästa möjliga vård och psykosocialt omhändertagande. Att öka förutsättningarna för medbestämmande och värdig livskvalitet kring vården av patienterna.

Varje år får tiotusentals patienter och anhöriga besked om cancer. För de allra flesta innebär beskedet en insikt om sin egen dödlighet. Intensiv cancerforskning och nya behandlingsmetoder innebär att fler patienter övervinner sin sjukdom.

Kraven på vården ökar

Ulrik Ringborg, fd verksamhetschef, onkologiska kliniken vid Karolinska Universitetssjukhuset, berättade om synbara trender i Sverige. Cancerincidensen ökar med 1,2 % per år, överlevnaden förbättras och dödligheten minskar. Kraven på vården ökar. Framtidens cancervård kan vara att skapa en samlad cancerverksamhet alternativt cancercenters, menar Ringborg.

Etik, reflektioner och ställningstagande

Stefan Einhorn, professor i molekylär onkologi, Karolinska Institutet och överläkare vid Radiumhemmet och aktuell med boken "Konsten att vara snäll", gav oss kunskap om etiska ställningstagande i mötet med cancerpatienter och även i vardagen. Hur vi förhåller oss till etiska dilemman både med patienter och medarbetare. Finns det någon anledning att göra gott för andra? Tjänar vi på att måna om vår nästa? Etik handlar om människans sätt att vara och vad denne anser vara gott och ont. Vi gör dagligen etiska ställningstagande, ofta utan att reflektera över dessa. Ibland behöver vi dock reflektera över våra handlingsalternativ. Lagar, regler, normer och principer är till för att följas och

anger hur vi bör agera, men ibland hamnar vi i situationer där andra etiska aspekter måste övervägas. Dessa fungerar som vägvisare. Einhorn beskriver olika verktyg som vi behöver för att hantera de problem som vi ställs inför.

Människovärdet som innebär att alla människor är lika mycket värda. Autonomiprincipen som innebär att varje enskild individ har rätt att fatta beslut om sitt eget liv. Livsvärdeprincipen innebär att vi ska värna om livet och upprätthålla det så långt vi förmår. Solidaritetsprincipen som säger att vi ska vara solidariska och dela med oss till andra. Vårt förnuft är ett verktyg som hjälper oss att bedöma hur vi kan göra gott och hur vi undviker att göra ont. Samvetet talar om för oss vad som är gott och vad som är ont, känslan för hur vi bör agera, känslan av vad som är rätt och fel. Empati, vår förmåga att sätta oss in i en annan människas livssituation, att förstå denna individs behov, är ett annat verktyg vi kan använda oss av, menar Einhorn.

Under föreläsningen diskuterade etik och etiska dilemman och hur vi har allt att vinna på att göra gott för andra.

Gynekologi och prostata

Vi fick ta del av aktuell forskning, nya behandlingsmetoder och dess biverkningar vad gäller gynekologisk cancer av Mona Ridderheim, tidigare överläkare i Umeå och chef för gynekologisk onkologi vid Universitetssjukhuset i Lund och sedan 2005 Medical Director Onkology, Novartis.

Sten Nilsson, professor vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna, berättade för oss om prostatacancer, forskning och aktuell behandling.

Barnens reaktioner

Elisabeth Cleve, leg psykolog och leg psykoterapeut för barn och ungdomar på Ericastiftelsen, föreläste om sina erfarenheter om barns sorg och krishantering. Hur jag bemöter barn som har en svårt sjuk anhörig eller har mist en nära anhörig. Hon berättade med ord och bild utifrån ett möte med en pojke på 2 år som hamnat i kris sedan pojkens mamma och lillasyster omkommit i en bil-

lycka. Hur hon med hjälp av leksaker och samtal hjälpte detta barn ut ur krisen. Hon berättade utifrån sin bok "En stor och en liten är borta".

Krissamtal, handledning och mentorskap

Sista dagen vi var i Stockholm var temadag där Jacob Carlander, leg psykoterapeut och teologie lic. föreläste. Med gedigen erfarenhet inom psykoterapi, krissamtal, handledning och mentorskap delgav han oss sin kunskap. Han föreläste om professionellt bemötande och motiverande samtalsmetodik med patient och anhöriga. Han gav oss teoretisk och praktisk kunskap om hur jag kan utveckla min psykosociala kompetens i möte med cancerpatienter. Vad som är viktigt att tänka på i mitt förhållningssätt som vårdare när jag bemöter patienter som precis har fått diagnosen cancer. Att kunna ta emot och hantera starka känslor i mötet med patient och anhörig som aggressivitet, sorg, skam och frustration. Hur jag anpassar mitt bemötande utifrån patientens ålder, yngre respektive äldre patienter. Hur jag kan använda samtalet som ett redskap för att skapa en relation till patient och anhörig, att ge och ta emot information, kunskap och insikt. Existentiell tröst menar Carlander är att ge ett bekräftande av situation och smärta, hopp och att förmedla närvaro utan att förneka en svår situation. Vi lånade detta av Carlander.

När:

"Himmelens stjärnor har slocknat
Ljusen i kyrkorna har slocknat
Blås på glöden i ditt hjärta
Så får vi väl se om ett tag"

HARALD KUSTINER:

När livet gör oss illa.

Vi som fick åka heter

MARINETTE BERGLUND
onkologisjuksköterska

THERESE NYMAN
kontaktsjuksköterska

vid Onkologiska kliniken Norrlands universitetssjukhus, Umeå

Fonden byter adress

Fr.o.m. 1.7 2006 kommer fondens ordförande Hans-Ola Fors att arbeta i egen advokatverksamhet.
Han slutar därmed sitt delägarskap och anställning i Advokatbyrån Kaiding.

Stiftelsen Laryngfondens styrelse har med anledning av detta vid styrelsesammanträdet 17.5 2006 beslutat flytta sitt kansli till Hans-Ola Fors nya kontor, nämligen Advokat Hans-Ola Fors AB.

Stiftelsen Laryngfonden nya adress och telefonnummer blir fr.o.m. 1.7 2006:

Stiftelsen Laryngfonden
Strandgatan 19, 952 33 KALIX.
Telefon 0923-77660, Telefax 0923-15590.

Kansliet kommer att bemannas som tidigare med en anställd.

Under perioden 1.7-15.8 kommer en semestervikarie att sköta sysslan och hon heter Emma Hellman.
Emma arbetade även i fjol sommar och är duktig ung kvinna som läser juridik i Uppsala.

Förändringen kommer inte att innebära några problem för tillgänglighet och kontakter med fonden.
Försändelser till den gamla adressen Box 2, 952 21 Kalix kommer att hamna rätt.
Flytten innebär i övrigt inga förändringar.

Med tillönskan om en lång och skön sommar!

Kalix 2006-06-07

Hans-Ola Fors

SLF:s kansli är semesterstängt

Förbundet har normalt telefontid
tisdag-torsdag 09.00-11.30
Måndag och fredag är kansliet stängt

Under veckorna 27-31
är kansliet stängt

Om det är något som är viktigt
så ring till ordförande Bo Persson
hemtelefon och fax 063-12 30 41
mobiltelefon 070-512 51 96

EN NY PÄRLA Söderköping

Gamla stans pitoreska hus i Söderköping

Vi har under många år haft anledning att förflytta oss mellan stockholmstrakten och Skåne och i de flesta fall har vi gjort det utan några mellanstationer.

I somras hade vi bestämt oss för att för första gången besöka Öland, men också att ta några dagar på oss för att komma dit och att inte slaviskt följa de stora vägar-
na.

Första natten på väg söderut hade vi bokart i Söderköping. Vi hade upptäckt på kartan att man kunde ta av från E 4:an vid Jönåker och ta sig på smala vägar genom Kålmården till Kvarseback och därifrån ta färja över Bråviken och sedan korsa Vikbolandet för att nå Söderköping. Det var ett trevligt vägval. Vid färjeläget fanns en liten badstrand och ett café, så vi hoppade över några färjeturer och tittade på båtlivet. Vi gjorde ytterligare ett stopp vid Mem, där Göta Kanal börjar och där fanns också ett mysigt café precis vid kanalen.

Gatunät från medeltiden

Mem ligger idag längst in i Slätbacken, men då Söderköping grundades på 900-talet sträckte sig viken ända dit och Söderköping var en stor hamnstad ända in på 1500-talet.

Under 1200-talet grundades ett franciskanerkloster och stadens äldsta kyrka stod färdig år 1300. Det är S:t Laurentii som har väldigt vackra och för att vara så pass långt norrut även ovanliga trappgavlar samt en fristående klockstapel. Biskops Brasks tryckeri från 1500-talet var ett av de första tryckerierna i landet och huseet finns fortfarande bevarat i de kvarter där gatunätet är kvar från medeltiden och där många små hus från 17-1800-tal fortfarande är bebodda och blomsterprydda.

Dricka brunn

Under 1700-talet byggdes brunnen vid S:ta Ragnhilds källa och det som idag är Söderköpings brunn. Från samma tid visade sig också vårt vandrarhem - Mangelgården - vara. Huset är dock flyttat till nuvarande plats på senare tid och utgör en del av S:ta Ragnhilds gilles friluftsmuseum.

Slussning på Göta kanal

En verklig turistattraktion är slussningen vid Göta kanal. Det är bara en sluss vid Söderköping och när de riktiga kanalbåtarna slussar drar sig mängder med människor dit. Vi hade turen att komma dit då "Diana" skulle slussa. Mängder med människor köade också vid "Smultronstället", som visade sig vara en glasskiosk i superformat alldeles vid kanalen.

**ÅK INTE
FÖRBI SÖDERKÖPING
OM NI KOMMER FARANDES
PÅ E 66:AN.**

TEXT: RAGNAR SARIN
FOTO: SONJA RARIN

Pizza · Sallad
Kebab · Grill
A la carte
Fullständiga rättigheter
Lunch vardagar kl 11-14. Från 50:-

Vi&Ni

0121-156 45
Skånbergsgatan 14, Söderköping
Volkornal

Annonsen om matställen i Söderköping

Vandrarhemmet
Mangelgården

Centralt i Söderköping - nära till allt!
Öppet dagligen kl. 17-19 (mar-aug)
Maj och sept. endast vid förhandsbokning

Mangelgården
Skånbergsgatan 48 Tel: 0121-10215
614 30 Söderköping 012110213@telia.com

Kanalbåten Diana vid en av slussarna på Göta Kanal.

Laryddagar i Lund

– Av Olof Sandgren och Evelina Forsberg Svensson –

Under tre späckade dagar i mars hölls laryddagar på avdelningen för logopedi, foniatri och audiologi i Lund.

Syftet med dagarna, som är årligen återkommande, är att ge studenterna på logopedutbildningens sjätte termin möjlighet att träffa samtliga inblandade i omhändertagandet av larypatienter, och dessutom att få träffa patienter som själva genomgått operationen. Inbjudna var nämligen även representanter från Södra Sveriges Laryngförening.

Föreläsare och hjälpmedel

Vissa av föreläsningarna var riktade till alla, såväl studenter som larypatienter, men andra hade anpassats för endast den ena av åhörargrupperna. Ansvariga för dagarna var cheflogoped Kjerstin Becker och kursansvarig logoped Viveka Lyberg-Åhlander och bland de inbjudna föreläsarna fanns vårdkoordinator Christina Landegren, kurator Monica Saxne, tumörkirurg Peter Wahlberg samt logoped Elisabet Lundström från Karolinska och logoped Birgit Risberg från Sahlgrenska. Inbjudna var även representanter från olika hjälpmedelstillerverkare och under dagarna ingick ett besök på Atos Medical i Hörby med förevisning av företagets produkter.

Stort utbyte av varann

Omhändertagandets olika skeden beskrevs i detalj, allt från det för somliga i det närmaste akuta insjuknandet med dess naturliga brister i förberedelsearbete, till rehabiliteringsarbetets mer långsiktiga mål som exempelvis förbättrad luftförmåga. Av förklarliga skäl låg tyngdpunkten på det logopediska omhändertagandet och i mindre grupper gavs studenterna möjligheten att mer informellt diskutera laryngektomin och dess följder med de inbjudna patienterna. Samtalen var emellertid utan tvekan ömsesi-

digt givande och även patienterna hade möjlighet att ta upp eventuella funderingar som väckts. Det var dessutom tydligt att patienterna hade stort utbyte av att få träffa andra laryngektomerade, inte minst eftersom det bland de inbjudna fanns såväl nyopererade som sedan länge färdigrehabiliterade patienter. I grupperna fanns även chansen till mer praktiskt arbete, bland annat skedde utprovning av handsfreeventiler.

Inga standardmallar

Intrycket av dagarna har i logopedkurs 24 varit mycket positivt, inte minst eftersom patientens perspektiv genom upplägget gjordes tydligt. Värdet av gruppsamtalen med patienterna kan inte heller nog betonas. Att få kunskap om ämnet är förstås viktigt för oss blivande logopeder, men det är svårt att utifrån teorier och forskning få en flerdimensionell bild av patientgruppen. Visserligen handlar det om en grupp individer vars gemensamma nämnare är att de genomgått en laryngektomi, men utifrån vårt möte med gruppen framkommer det att det även rör sig

om en mångfald. Den medicinska bakgrunden är densamma, men varje persons enskilda individualitet kvarstår och det finns ingen standardmall för hur man blir som person efter en laryngektomi. Vissa får exempelvis större problem än andra att kommunicera, andra kanske får svårt att återgå till arbetslivet, en del identifierar sig starkt med andra opererade och andra kanske inte alls. Listan på olikheter kan göras lika lång som antalet personer. Visst kan man läsa sig till det här i viss mån, men det kan inte ersätta de personliga möten vi fick vara med om. Den generositet många visade prov på genom att berätta om sina personliga erfarenheter bidrog till en fördjupad bild av vad det kan innebära att drabbas av larynxcancer och hur livet kan te sig därefter. Vi studenter är tacksamma för det ni som deltog under dagarna bidrog med.

Logopedkurs 24 genom

OLOF SANDGREN

och EVELINA FORSBERG SVENSSON

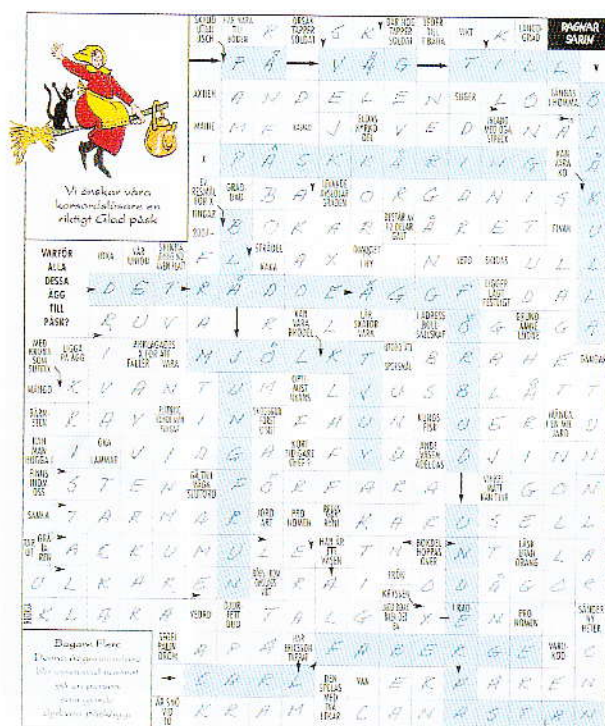
RÄTT LÖSNING PÅ

"Larykrysset" I-2006

Pristagare:

Trots att vi fick in rekordmånga lösningar på förra numrets kryss drogs två vinnare som vann även i föregående kryss. Lotten i Cancerfondens Rikslotteri går till **Kristina Bemc, Järfälla. Marianne Johansson, Uppsala**, vann tre trisslotter och **Elvi Levin, Ludvika**, en. Vi gratulerar vinnarna

Redaktionen

Årets roligaste tipstävling

Frågekonstruktör: Ragnar Sarin

1. Vad heter huvudstaden på Malta?

1. Valuta
X. Valetta
2. Melitta

3. Vad är en anemon?

1. Gullviva
X. Vitsippa
2. Liljekonval

4. Vilken är en GB-glass?

1. Solero
X. Bolero
2. Toledo

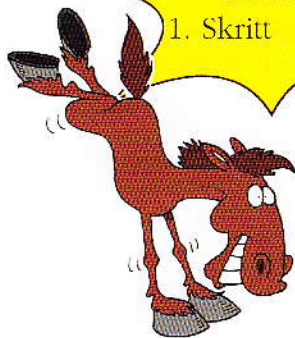

2. Vad liknar inte kroppkakor?

1. Palt X. Rams 2. Kams

5. Vilken av dessa är en hästens gångarter?

1. Skritt X. Skrift 2. Drift

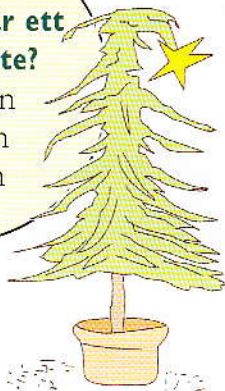

6. Min bästa kompis är ett palindrom. Vad heter hon?

1. Anne X. Anna 2. Annie

7. Vad av följande är ett silverarbete?

1. Julegran
X. Filigran
2. Filigarn

8. Vilket var inte ett cigarettnamn?

1. Boy X. Bull 2. Bill

9. Vilket ord är inte ett mått?

1. Jungfru X. Åm
2. Emma

10. Vad tillhör inte växtriket?

1. Kruståtel X. Krusmynta
2. Krustad

12. Vilken sjö når man inte via Göta Kanal?

1. Vänern
X. Hjälmarren
2. Vättern

13. Var pratar man inte skånska?

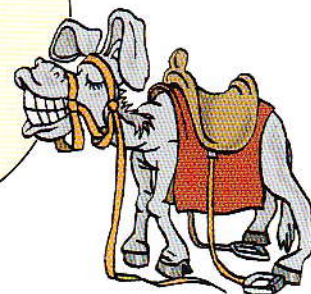
1. Hörda X. Höör
2. Hörby

14. Var finns det flest tokar?

1. Löwenströmska
X. Värmland 2. Öland

15. Endast en av dessa kan flyga. Vilken?

1. Bula
X. Mula
2. Sula

Svara på året roligast tipstävling

Tävla och vinn!

Trisslotter står på spel

- Fråga: 1
- Fråga: 2
- Fråga: 3
- Fråga: 4
- Fråga: 5
- Fråga: 6
- Fråga: 7
- Fråga: 8
- Fråga: 9
- Fråga: 10
- Fråga: 11
- Fråga: 12
- Fråga: 13
- Fråga: 14
- Fråga: 15

"**Tipset**". Lösningen på tipset skall skickas till Svenska Laryngförbundet, Barks Väg 14, 170 73 Solna före den 15 augusti 2006.
Märk kuvertet "Årets roligaste".

Recept på Öländska kroppkakor

Öländska kroppkakor

4 kg potatis (Bintje)

5-6 kokta potatisar

3-4 gula lökar

ca 600 gr rimmat fläsk

Grovstött kryddpeppar, salt

Väl använda, rena handdukar, stora syltgrytan, vatten

Kvällen före kroppkakekoket, skär det halvtinade fläsket i små, jämna tärningar, blanda med den hackade löken och kryddpepparen. Täck med plast och låt stå i kylen till nästa dag då potatisen skalas och rivs på kroppkakeskivan. Krama ur potatisen väl och spara det urkramade vattnet och låt potatismjölet sjunka till botten. Mosa den kokta potatisen och blanda med revet, salta lätt och knåda ihop degen.

Gör nu en liten provkroppkaka och låt den sjuda tills den känns färdig. Har den hållit ihop behövs inget mjöl i degen, i annat fall används potatismjölet, räcker det inte tillsatt ytterst lite vetemjöl. Koka upp saltat vatten och lägg i kroppkakorna allt eftersom de blir klara. Det ska vara rikligt med fyllning och en tunn vägg. Låt kroppkakorna sjuda cirka en timme. De flyter upp till ytan allteftersom de blir färdiga. Serveras heta med smör, mjölk att dricka och eventuellt okryddad snaps. Finessen med en riktigt god kroppkaka är frånvaron av mjöl.

Cancer i strupe eller munhåla?

Det finns gemenskap med andra i samma situation!
Bli medlem i någon av Svenska Laryngförbundets föreningar.

Laryngförbundet arbetar för:

- kontakt och information före och efter behandling
- att hjälpmedel och förbrukningsmaterial skall vara kostnadsfria
- utökade resurser till rehabilitering
- handikappersättning, färdtjänst och kostnadsfri tandvård
- subventionerad utlandsvård
- forskning och utveckling av hjälpmedel
- bredare informationsverksamhet
- rökinformation i skolorna

Läns- eller regionsföreningar finns i:

Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Sundsvall, Uppsala, Västerås, Umeå och Örebro.

Vi är en av huvudmännen i Cancerfonden

Vi välkomnar opererade, anhöriga, sjukvårdspersonal, vänner och andra intresserade som medlemmar.

Intressekupong:

- Jag vill veta mer om Laryngförbundets verksamhet
- Jag vill bli medlem. Skicka inbetalningskort och information.

NAMN:.....

ADRESS:.....

POSTADRESS:.....

TELEFON:.....

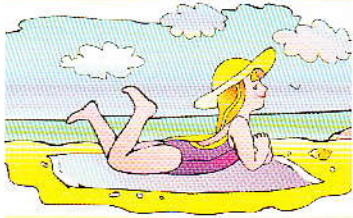
SKICKA ELLER FAXA KUPONGEN TILL:

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

BARKS VÄG 14

170 73 SOLNA

TEL: 08-655 83 10, FAX 08-655 46 10

		KAN HÄNGA TUNGA	JAZZ-LEGEND	BLUES-LEGEND	ETT AV FYRA	FYND-PLATS	OFTA I DECKARE FÖRR	NÖD-STALLE	KORT FÖR DEN ÄLDRE	STABIL	BO	INNE-HALLER MYCKET	
		TORK-ADE					UNDER-HÖLL GR-AMNE					↓	
		KORT ENTAL		SÅGS MED HOLGER		DVS ORDEN			PLAT-SEN		↓ NU NER-LAGD	PALÄ	
FEM SVENSKA 50-TALSFILMER										DALLER			
DE HAR NÅGOT TILL VÄNSTER	↓	RIKTTIG DALIG	AV-SALTA	↓	SPEL SÄRA		KLIRRAR KANSKE I GLASET			SES MED STOP KANSKE FR. STOPP			
		FOLKSLAG I THAILAND					DJURPARK VÄSTIN-DIENÖ		NERE FÖR GRÖNT		↓ KYRKLIGT LAND		
							TOMT	MONO-POL-HÖRN		KLARADE DODLIG DOS			
I VISSA KLOCKOR					KÅRE	STRÅ		STÅR I SIN				FM I HULL	EFTER-KRAFT-VERK
FL-STAD						NOTVERK TRUPP-SLAG		NESTOR-UND-SATTA					
KANON-MÄTT		VITA HASTEN						RYMD-MÄTT		TIDSMÄTT TAGE SOM SKREV			
UNDER HÄLLANDE NORRMAN					ALKALI-METALL DOFT		ALIAS M. HULOT			HALV DEMI-MOND		BOR I ABID-JAN	
PLATT-FORM			TEAM TILL-AGNA			OMGETT SOM SÅNG-STYCKE		PRYDER HEDEN DET DRAR					
SES MED BÖRD OCH LAG						BAR			FORM AV VARA MOR I UK	STOR-SJUK-HUS	GNAGDE	DEL AV LASÄR	
JUST	↓					FINNS I SIMPE-VRP							
Å-KRÖKAR	↓				CAM-BODJAN				DEN ÄR MOT-VILLIG	GBG FÖRORT GRYM-T-OXE			
MORAL					SALES PRO-MOTION	KALLA	STÄRKER TÄND HANSA-STAD				LÄS PÅ GAS KROG-FOLK		
								TVÅ OCH FYRA		DRAR IN LUET SLO			
DOMAREN BLÄSER IGÅNG		MED-KÄNSLA						SAGO-FÖRE 45°			TVÅ OCH FYRA		
TOK					TILL-LÄGG		MUS-GÖRA				FÖRR FÖR ARKI-TEKTER		RIKT-NING
		DET KOMMER EFTER										YT-MÄTT	RAGNAR SARIN

KRYSSETT. Lösningen på kryssset skall skickas till Svenska Laryngförbundet, Barks Väg 14, 170 73 Solna före den 15 augusti 2006. Märk kuvertet "KRYSSETT". Först öppnade rätta lösning belönas med fyra trisslotter. Andra pris är 2 trisslotter, tredje pris är 1 trisslott. Rätt lösning på kryssset och pristagarnas namn publiceras i Lary nr 3/06.

Namn:.....

Adress:.....

Postnr:.....

Postort:.....

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

läns och regionalföreningar

med kontaktpersoner

Laryngföreningen Dalarna

PER TESTAD

Kung Magnigatan 19, 791 51 Falun
Tel: 023-267 17

Laryngföreningen Gävleborg

SIV BAGLIEN

Oxtorget 1 B, 2 tr.
826 32 Söderhamn
Tel & Fax: 0270-164 59
Mobil: 070-548 60 39

Norra Sveriges Laryngförening Umeå

BO PERSSON

Övre Hantverksgatan 20A
831 86 Östersund
Tel: 063-12 30 41
Mobil: 070-512 51 96
E-post: bo.persson.laryng@telia.com

Hallands Laryngförening

KENNETH DANFELTER

Middagsvägen 18, 302 59 Halmstad
Tel: 035-12 91 03, mobil: 0733-606 622
E-post: kenneth.danfelter@spray.se

Stockholms Läns Laryngförening

GUNNAR SCHNEIDER

Fiskestugan 1, 746 93 Bålsta
Tel&Fax: 0171-535 54, mobil: 070-65 905 65
E-post: g.schneider@telia.com

Sydöstra Laryngföreningen

KJELL ANDERSSON

Rättarvägen 4, 612 31 Finspång
Tel & Fax: 0122-155 47
E-post: kjell.sven-olof@telia.com

Södra Sveriges Laryngförening

LENNART JOHANSSON

Per Albin Hanssons väg 56 B,
214 63 Malmö
Tel&fax: 040-96 23 40

Laryngföreningen Göteborg

GÖSTA JORHEDÉ

Tiokampsgången 2
418 39 Göteborg
Tel & Fax: 031-56 35 41
E-post: Gullvi.Jorhede@swipnet.se

Uppsala Laryngförening

VERA LIND

Norrtäljegatan 6 B, 753 27 Uppsala
Tel: 018-10 53 74

Västmanlands Laryngförening

KAARLO VUOLLE

Lerkärlsgatan 10, 732 51 Västerås
Tel&Fax: 021-41 74 76

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands Län

STEN-OVE PETERSSON

Styrbordsgatan 12, 652 27 Karlstad
Tel: 054-21 87 35

KAPITEX

Trachi-Naze Hands Free Valve

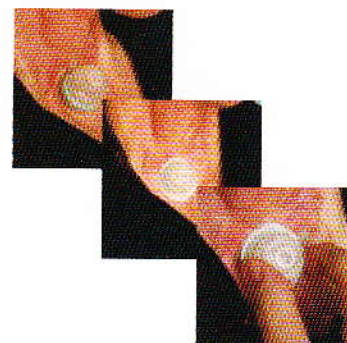
Trachi-Naze Hands Free Valve är en justerbar stomaventil som gör det möjligt för den laryngektomerade att stänga till luftflödet utan hjälp av fingret vid tal med röstventil.

Trachi-Naze Hands Free Valve fungerar både med TrachiNaze basplattesystem och med TrachiNaze Stoma knapp.

Trachi-Naze stomafilter är det enda filtersystem som ger en kliniskt bevisad ökad syreupptagningsförmåga i blodet och därigenom förbättrad andning.

- ✓ Enkel och lätt att montera, justera och använda.
- ✓ Inga lösa delar – lätt att rengöra.
- ✓ Övertrycksventil som öppnar vid hosta.
- ✓ Klickjustering som gör det lätt att få önskad inställning.
- ✓ Baseras på ett unikt patenterat ventilmembran.
- ✓ Ventilmembranet står helt öppet vid normal in- och utandning vid dagliga aktiviteter.
- ✓ Justerbart med en mängd olika inställningsmöjligheter (tillslutning av membranet) som ger bästa möjliga funktion vid varje aktivitet.
- ✓ Låg höjd – transparent -diskret under krage och kläder.
- ✓ Lågt pris.

Önskar Ni ytterligare information, ring eller skriv till logoped Lena Lageson.

Kapitex Scandinavien, Karlsrovägen 39, 302 35 Halmstad, Tel./Fax: 035 / 10 46 49

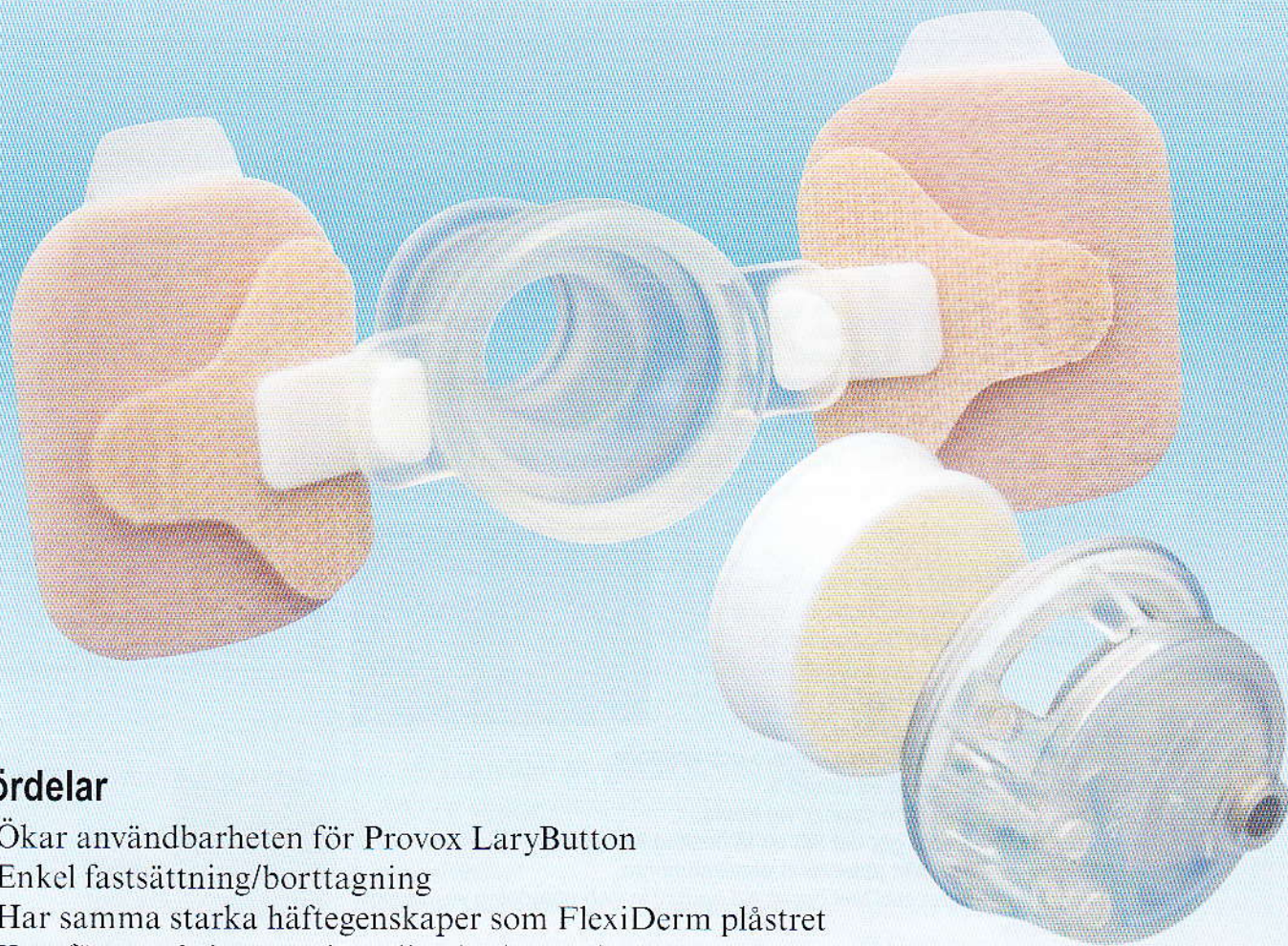
E-Mail: lena.lageson@telia.com Websites: www.kapitex.com & www.kapitex.dk

POSTTIDNING B
Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14
170 73 SOLNA

PROVOX® LaryClip™

Nya patenterade Provox LaryClip är ett tvådelat system som ger en optimal lufttät fastsättning av Provox LaryButton och Provox LaryTube mot stomat.

Den består av ett fyrkantigt plåster och en hake med kardborrefäste vilket ger en optimal anpassning till vingarna på Provox LaryButton och LaryTube.

Fördelar

- Ökar användbarheten för Provox LaryButton
- Enkel fastsättning/borttagning
- Har samma starka häftegenskaper som FlexiDerm plåstret
- Kan fästas på det mest lämpliga hudområdet runt stomat.
- Ett alternativ till nackband

*Let's
talk about
life®*

Atos Medical AB • Box 183, 242 22 Hörby • Tel: 0415-198 00, Fax: 0415-198 98
E-mail: info@atosmedical.com • www.atosmedical.com

ATOS
MEDICAL